

בבית המשפט העליון

ע"א 4114/21

לפני: כבוד הרשמת שרית עבדיאן

המערער: פלוני

נגד

המשיבים: 1. מרי דהן
2. יהודה בן דיין
3. יולנדה בן דיין
4. ענבר בן דיין

בקשה מיום 15.6.2021 למחיקת הערעור על
הסף; תשובת המערער מיום 2.7.2021

פסק-דין

1. לפניי בקשה למחיקת הערעור שבכותרת על הסף.

רקע עובדתי וטענות הצדדים

2. המשיבה 1 הגישה תובענה כספית נגד המערער והמשיבים 2-4 שבבסיסה טענות למעשי מרמה והונאה במטרה להוציא ממנה את חסכונותיה. התביעה התקבלה בעיקרה בגדרי פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד מיום 6.4.2021 בת"א 54677-12-17 (להלן: פסק הדין). בית המשפט המחוזי פסק כי המערער והמשיב 2 ישלמו למשיבה 1, יחד ולחוד, סך של 2,961,454 ש"ח וכן סך של 80,000 ש"ח בגין הוצאות משפט, והכל בצירוף הפרשי הצמדה וריבית מיום הגשת התביעה עד ליום התשלום בפועל. עוד נקבע כי המערער והמשיב 2 ישלמו למשיבה 1, יחד ולחוד, סך של 150,000 ש"ח בגין שכר טרחת עורך דין בצירוף הפרשי הצמדה וריבית מיום מתן פסק הדין ועד למועד התשלום בפועל. יצוין כי בית המשפט המחוזי חייב אף את המשיבה 4 בתשלום כספים למשיבה 1.

3. ביום 20.4.2021 חתם בית המשפט המחוזי על פסיקתה שבה פורטו הסכומים שבהם חויבו המערער והמשיבים 2 ו-4 בפסק הדין. פסיקתה זו החליפה פסיקתה קודמת שעליה חתם בית המשפט ושבוטלה בהחלטתו מיום 19.4.2021 משום שנשמט ממנה סכום מסוים שבו חויבה המשיבה 4.

4. המערער, שלא השלים עם פסק דינו של בית המשפט המחוזי, הגיש ביום 10.6.2021 את הערעור שבכותרת. בפתח הערעור צוין כי פסק הדין טרם הומצא למערער. ביום 15.6.2021 הגישה המשיבה 1 בקשה למחיקת הערעור על הסף בטענה כי הוא הוגש באיחור.

5. בתשובת המערער מיום 2.7.2021 נטען כי הערעור הוגש במועד ולחלופין עתר המערער בדיעבד להארכת המועד להגשתו. המערער טען כי ניסה להגיש את הערעור לבית המשפט באמצעות מערכת ה"הגשה מרחוק" כבר ביום 6.4.2021, היינו טרם חלוף 60 ימים ממועד מתן פסק הדין. עוד נטען כי יש למנות את המועד להגשת הערעור מיום מתן הפסיקתה, היינו מיום 20.4.2021. לבסוף נטען כי פסק הדין או הודעה בדבר מתן פסק הדין לא הומצאו לכתובת הדואר האלקטרוני של באי-כוח המערער, ומשכך הערעור הוגש במועד.

דיון והכרעה

6. לאחר שעיינתי בבקשה, בתשובה לה ובשאר החומרים המצויים בתיק, הגעתי לכלל דעה כי יש להיעתר לבקשה ולהורות על מחיקת הערעור שבכותרת.

מאימתי יש למנות את המועד להגשתו של הערעור – ממועד המצאת פסק הדין או הפסיקתה?

7. בפתח הדברים עליי להידרש לשאלה מאימתי יש למנות את הימים להגשת ערעור על פסק הדין – מיום המצאת פסק הדין או שמא מיום המצאת הפסיקתה שניתנה על-ידי בית המשפט המחוזי ביום 20.4.2021.

8. לצורך כך אעמוד על אופן סיווגה הנכון של הפסיקתה. על מנת לבחון את שאלת סיווגה של פסיקתה הניתנת על-ידי בית המשפט, ובפרט את השאלה האם יש במתן הפסיקתה להאריך את המועד להגשתו של ערעור על פסק הדין, ניתן להשתמש בכלים ה"רגילים" המוכרים בפסיקה לסיווגן של החלטות כ"פסק דין" או "החלטה אחרת".

המבחן המרכזי המשמש לסיווגן של החלטות בהקשר זה הוא "מבחן הסופיות" או מבחן "סגירת התיק", שעיקרו בשאלה האם ההחלטה נשוא הדיון סיימה את בירור המחלוקת בין הצדדים ו"סגרה" למעשה את ההליך המשפטי (ראו: ע"א 2817/91 מימון נ' שאול, פ"ד מז (1) 152, 158 (1993); רע"א 8813/05 עמותת במות נ' מדינת ישראל, פסקה 4 (17.8.2006); בע"מ 3240/13 פלונית נ' פלוני, פסקה י' (14.7.2013)). בפסיקה הושרש מבחן עזר נוסף לשאלת ההבחנה בין "פסק דין" ובין "החלטה אחרת", הוא "מבחן הסעד", ולפיו ככל שניתן או נשלל סעד כלשהו בהחלטת בית המשפט הרי שמדובר ב"פסק דין", ואם לאו – הרי שמדובר ב"החלטה אחרת" (ראו: ע"א 6058/93 מנדלבלית נ' מנדלבלית, פ"ד נא (4) 365, 363 (1997); בש"מ 1059/11 אדם טבע ודין - אגודה ישראלית להגנת הסביבה נ' הועדה המקומית נתניה, פסקה 5 (29.5.2011)).

עוד יש להזכיר את המבחן הנוהג בפסיקה לצורך סיווגן של החלטות הניתנות לאחר פסק דין, המתמקד בשאלה האם ההחלטה שניתנה לאחר פסק הדין טפלה לנושא המחלוקת, כגון החלטה שעניינה ביצוע פסק הדין גרידא, שאז מדובר ב"החלטה אחרת" הטעונה רשות ערעור, או שמא מדובר בהחלטה הנוגעת לחיוב עצמו, שאז יש לראות בה משום פסק דין משלים או נוסף הנתון לערעור בזכות (ראו: ע"א 2817/91 מימון נ' שאול, פ"ד מז (1) 152, 158 (1993); בש"א 4146/94 אדלסון נ' ריינהולד, פ"ד מט (1) 299 (1995); ע"א 3680/11 AIG ישראל חברה לבטוח בע"מ נ' קידר (17.7.2011); רע"א 3689/18 כנרת רד ליינן השקעות בע"מ נ' מזור, פסקאות 5-6 (31.12.2018)).

9. לא למותר להזכיר גם את המבחנים שנקבעו בפסיקה כדי להבחין בין פסיקתה "משקפת" לפסיקתה "מתקנת", לפיהם פסיקתה "משקפת" עניינה בביצועו של פסק הדין ולכן רואים אותה כטפלה לו, ואין בעצם מתן פסיקתה זו כדי להשפיע על המועד שבו יש להגיש את ההליך הערעורי על פסק הדין המקורי. לעומת זאת, פסיקתה "מבהירה" או "מתקנת" יוצקת תוכן חדש להכרעה המקורית, ולכן היא עשויה להקים "טעם מיוחד" למתן ארכה להגשת הליך ערעורי על פסק הדין המקורי (ראו: 3832/10 מיטרני נ' מחלוק (10.8.2010); רע"א 498/12 רבהון נ' גולדנברג (30.1.2012); בש"א 2338/17 לוי נ' יוסף, פסקה 4 (1.11.2017); ע"א 2719/19 עזבון המנוח ח'טיב באמצעות יורשיו נ' מדינת ישראל - רשות מקרקעי ישראל, פסקה 7 (6.1.2020)).

10. יצוין כי לשיטתי "דרך המלך" לבחינת השאלה מאימתי יש למנות את המועד להגשת ערעור על פסק דין – ממועד המצאת פסק הדין או ממועד המצאת הפסיקתה – היא באמצעות שימוש בכללים ה"רגילים" הקבועים בפסיקה לסיווג החלטות, אשר נותנים מענה גם לסוגיה זו (ראו לעניין זה: ע"א 1044/20 י.ש. נצר (1999) בע"מ נ' פלוני

(29.6.2020) (להלן: עניין נצר); ע"א 4525/20 דעבול נ' מדינת ישראל - רשות מקרקעי ישראל (22.10.2020)). היינו, ככל שעסקינן בפסק דין שהביא לסגירה סופית של המחלוקת בין הצדדים "... לאחר שנפתרו כל המחלוקות ונערכו כל החישובים הדרושים, ונוכו כל הניכויים הרלוונטיים..." (ע"א 7282/01 הנדל נ' מגדל חברה לביטוח, פ"ד נו (ט) 104, 109 (2002)) ועניינה של הפסיקתה הוא רק בביצועו, הרי שהמועד להגשת ערעור ימנה מיום מתן פסק הדין. אולם, במקרה שבו פסק הדין לא סיים באופן סופי את המחלוקת בין הצדדים (כפי שקרה בעניין נצר הנ"ל), והדבר נעשה בפסיקתה שניתנה מאוחר לפסק הדין, הרי שהפסיקתה מהווה "פסק דין" בין הצדדים, ויש למנות את הימים להגשת הערעור מיום המצאת הפסיקתה. מכל מקום, איני רואה צורך להרחיב או לקבוע מסמרות בסוגיה זו במקרה דנן שכן בין אם נשתמש במבחנים "הרגילים" לסיווג החלטות ובין אם נשתמש במבחנים המבחינים בין פסיקתה "משקפת" ל"מתקנת", סיווג הפסיקתה מיום 20.4.2021 מוביל למסקנה כי אין בה כדי להאריך את המועד להגשת ערעור על פסק הדין.

11. בגדרי פסק הדין נקבעו באופן מפורש הסכומים בהם חויבו המערער והמשיבים 2 ו-4 לרבות סכומי ההוצאות, שכר הטרחה והפרשי ההצמדה והריבית. בפסיקתה מיום 20.4.2021 רוכזו למעשה כל סכומי החיוב שנקבעו כבר בגדרי פסק הדין. משכך, עסקינן בפסיקתה שלא שינתה מאום מן הקביעות שנכללו בפסק הדין ולא הוסיפה חיובים שלא היו כלולים בו. היינו, הפסיקתה מהווה "החלטה אחרת" מאוחרת לפסק הדין שעניינה בביצועו גרידא. זאת ועוד, אף בהתאם למבחנים המבדילים בין פסיקתה "משקפת" לפסיקתה "מתקנת", הרי שמדובר באופן מובהק בפסיקתה המשקפת את החיובים שנקבעו מפורשות בפסק הדין ושאינן בה כדי "לתקן" או "להבהיר" את פסק הדין.

12. המסקנה העולה מן האמור היא כי המועד להגשת ערעור על פסק הדין ימנה מיום המצאתו של פסק הדין ולא מיום המצאת הפסיקתה שלמעשה מהווה "שיקוף" של פסק הדין ותו לא.

ומסוגיית הסיווג – להכרעה בשאלת המועדים.

מועד המצאת פסק הדין לידי באי-כוח המערער

13. האפשרות להמצאה אלקטרונית של החלטות שיפוטיות עוגנה בתקנה 161(1) לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018 (להלן: תקנות סדר הדין האזרחי) המורה, בין השאר, כי ניתן להמציא לבעל דין החלטות שיפוטיות באמצעות משלוח הודעה בדבר

מתן ההחלטה לתיבת הדואר האלקטרוני של בעל דין בצירוף קישור להחלטה עצמה (המצאה המכונה "הודעה באתר") (ראו: בע"מ 4279/21 פלוני נ' פלוני, פסקה 6 (28.6.2021); בע"מ 1880/21 פלוני נ' פלוני, פסקאות 5-6 (6.5.2021)).

14. בענייננו, עיון במערכת "נט המשפט" מעלה כי פסק הדין הומצא לידי באי-כוח המערער באמצעות משלוח הודעות לתיבות הדואר האלקטרוני שלהם עוד ביום 8.4.2021. יובהר כי למערער שני באי-כוח שונים וכי ההודעה הומצאה לשניהם במועד זה. היינו, ברירת המחל היא כי יש לראות ביום 8.4.2021 כמועד המצאת פסק הדין לידי המערער.

15. תקנות סדר הדין האזרחי (בדומה לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984 שקדמו להן) מאפשרות לבעל דין לטעון כי הודעה בדבר מתן ההחלטה לא הגיעה לכתובת הדואר האלקטרוני שמסר, וזאת בדרך של הגשת תצהיר בעניין, וראו לעניין זה תקנה 161(1)(ה) הקובעת כי "שליחת ההודעה האלקטרונית [...] לא תיחשב כהמצאה כדין במועד השליחה אם הגיש הנמען תצהיר בדבר אי-קבלתו או בדבר קבלתו במועד מאוחר יותר". אולם, כבר נקבע בפסיקתו של בית משפט זה כי אין בהגשת תצהיר לפי תקנה זו כדי להוביל לקביעה אוטומטית לפיה פסק הדין לא הומצא, וכי הדבר נתון לשיקול דעתו של בית המשפט ואין די בהגשת תצהיר כללי או סתמי בהקשר זה (ראו: רע"א 1153/20 פלונית נ' מכבי שירותי בריאות (30.4.2020); בש"א 6155/19 פלוני נ' פלוני, פסקה 6 (16.6.2020) (להלן: בש"א 6155/19); בע"מ 4279/21 פלוני נ' פלוני, פסקה 6 (28.6.2021)).

16. בענייננו, התצהירים שהוגשו על-ידי באי כוח המערער הם לקונים וכלליים ולא נמצא בהם כל הסבר המניח את הדעת לרישומים המופיעים במערכת "נט המשפט" לפיהם פסק הדין הומצא לתיבות הדואר האלקטרוני שלהם, בפרט בשים לב לכך שמדובר בהמצאה לשני עורכי דין שונים בעלי תיבות דואר אלקטרוני שונות. לפיכך, אין בתצהירים אלה כדי לשלול את ברירת המחל הקבועה כאמור בתקנה 161(1) לתקנות סדר הדין האזרחי.

17. לא למותר להוסיף ולציין כי מרישומי מערכת "נט המשפט" עולה כי פסק הדין נצפה על-ידי אחד מבאי-כוח המערער עוד ביום שבו ניתן – 6.4.2021, היינו יומיים לפני מועד המצאתו, וכי באי-כוח המערער אינם מכחישים רישומים אלה. אשר על כן, אף אם הייתי סבורה כי פסק הדין לא הומצא לידי המערער כדין (וכאמור איני סבורה כך), הרי

שעל פני הדברים לא מן הנמנע היה להחיל בענייננו את כלל הידיעה (ראו: בש"א 6155/19, בפסקאות 9-20; רע"א 6648/20 גבעון נ' ון-אמנדן (21.12.2020)).

18. המסקנה היא כי פסק הדין הומצא כדין לידי באי-כוח המערער עוד ביום 8.4.2021. לפיכך, המועד האחרון להגשתו של הערעור על פסק הדין הוא ביום 7.6.2021 (תקנה 137(א) לתקנות סדר הדין האזרחי), ובהגשתו ביום 10.6.2021 נפל איחור.

ניסיון ה"הגשה מרחוק" של הערעור

19. המערער טוען כי ניסה להגיש את הערעור עוד ביום 6.6.2021 באמצעות משלוח אלקטרוני של הודעת הערעור. אולם, תקנה 162(4) לתקנות סדר הדין האזרחי קובעת כי המצאה באמצעי אלקטרוני לא תחול "על מסמך ראשון המוגש בתיק המתנהל בבית המשפט העליון". לא למותר לציין כי הוראה זו מעוגנת אף בהנחיה 2(ג) להנחיית נשיאת בית המשפט העליון לפיה כתב טענות ראשון הפותח הליך יוגש במסירה ישירה למזכירות בית המשפט או במשלוח דואר בהתאם להוראות הדין. אשר על כן, לא ניתן לראות בניסיון זה כהגשה של הערעור.

הבקשה להארכת מועד להגשת הערעור

20. כעת נותר לבחון האם קיים טעם מיוחד המצדיק את הארכת המועד להגשתו של הערעור כמצוות תקנה 176(ב) לתקנות סדר הדין האזרחי. מדובר באיחור קצר יחסית בהגשת הערעור, של שלושה ימים כאמור, ואולם לא אחת נקבע כי גם איחור של יום אחד הוא איחור, וגם מי שאיחר בהגשת ההליך ביום אחד נדרש להוכיח קיומם של "טעמים מיוחדים" המצדיקים את מתן הארכה (ראו, למשל: ע"א 769/79 מועלם נ' מטא, פ"ד לה (1) 375 (1980); ע"א 694/01 מדינת ישראל נ' ויסמן, פסקה 5 (30.7.2001); בש"א 6404-18 מיסקין נ' כונס נכסים רשמי, פסקה 6 (31.10.2018); ע"א 1607/17 שריג נ' לדר, פסקה 10 (21.5.2019)). בענייננו, הניסיון של המערער להגשת הערעור באמצעים אלקטרוניים אינו מהווה "טעם מיוחד" המצדיק את הגשתו באיחור. זאת, משום שמדובר בטעות שניתן היה להימנע ממנה באמצעות בדיקה פשוטה של הוראות הדין שפורטו לעיל. יתרה מכך, לא הובהר על-ידי המערער מדוע לא נעשה ניסיון נוסף להגשת הערעור באמצעי ידני בסמוך לאחר הניסיון להגישו באמצעים אלקטרוניים (בצירוף בקשה מתאימה להארכת מועד), אלא רק שלושה ימים לאחר מכן. לכל אלה יש להוסיף את הצהרת המערער בפתח הערעור כי פסק הדין טרם הומצא לו, הצהרה שכאמור אינה דרה בכפיפה אחת עם הרישומים במערכת "נט המשפט".

אם כן, אני סבורה כי בנסיבות העניין המערער לא הצביע על טעם המצדיק את הארכת המועד להגשתו של הערעור.

סוף דבר

21. התוצאה היא כי הערעור שבכותרת הוגש באיחור וכי המערער לא הצביע על "טעם מיוחד" המצדיק הארכת מועד להגשתו.

אשר על כן, אני מורה על מחיקת הערעור שבכותרת. המערער יישא בהוצאות המשיבה 1 בסך של 1,500 ש"ח.

ניתן היום, כ"ח באלול התשפ"א (5.9.2021).

שרית עבדיאן

ר ש מ ת